

φάτσα

φάτσα, η, ουσ. [*βενετ. fazza <ιταλ. faccia*]. **1.** η όψη, το πρόσωπο του ανθρώπου: «μόλις έμαθε ποιος ήταν αυτός που τον κατηγορήσε, αγρίεψε αμέσως η φάτσα του». (Λαϊκό τραγούδι: *μπροστά ο γύφτος με νταούλι μετά του γκαμηλιέρη η φάτσα κι ύστερα τέσσερα ποδάρια κάτω απ' την παλιά λινάτσα*). **2.** άνθρωπος με επικίνδυνη προσωπικότητα, άνθρωπος επικίνδυνος, απατεώνας: «πρόσεχε πολύ τον τάδε που κάνεις παρέα, γιατί, απ' ότι ξέρω, είναι φάτσα». **3.** άνθρωπος έξυπνος, πονηρός, καπάτσος: «είναι φάτσα ο τύπος και δεν μπερδεύεται εύκολα σε ύποπτες καταστάσεις». **4.** ειρωνική, επιτιμητική ή χαϊδευτική προσφώνηση σε φιλικό ή οικείο πρόσωπο: «έλα δω, ρε φάτσα, πού γυρνάς απ' το πρωί!». **5.** (για κτίσματα), η πρόσοψη: «στη φάτσα του μαγαζιού του υπήρχε μια ταμπέλα που έγραφε: *Καφενείον ο Έρωσ*. **6.** ως επίρρ., ακριβώς απέναντι: «το σπίτι του είναι φάτσα στο δικό μου». Υποκορ. **φατσούλα, η** (βλ. λ.). Μεγεθ. **φατσάρα, η** (βλ. λ.). (Ακολουθούν 15 φρ.)·

- *δε μ' αρέσει η φάτσα του*, υποπτεύομαι πως δεν είναι εντάξει, δεν τον εμπιστεύομαι, τον θεωρώ ύποπτο: «σε συμβουλεύω να προσέχεις τον τάδε, γιατί δε μ' αρέσει η φάτσα του»·

- *έρχομαι φάτσα ή έρχομαι φάτσα με φάτσα*, βλ. φρ. *έρχομαι φάτσα κάρτα*·

- *έρχομαι φάτσα κάρτα*, έρχομαι αντικριστά με κάποιον, έρχομαι κατά μέτωπο, πρόσωπο με πρόσωπο με κάποιον: «μόλις έστριψα τη γωνιά, ήρθα φάτσα κάρτα με τον τάδε»·

- *κάνω φάτσες*, βλ. συνηθέστ. *κάνω φατσούλες*, λ. *φατσούλα*·

- *κόβω φάτσα*, βλ. φρ. *κόβω μούρη*, λ. *μούρη*·

- *κόψε φάτσα και βγάλε συμπέρασμα*, βλ. φρ. *κόψε μούρη και βγάλε συμπέρασμα*, λ. *μούρη*·

- *μεγάλη φάτσα, α.* άνθρωπος πολύ επικίνδυνος, μεγάλος απατεώνας: «ούτε καλημέρα του λέω αυτού του ανθρώπου, γιατί είναι μεγάλη φάτσα». **β.** άνθρωπος πανέξυπνος: «αυτός είναι μεγάλη φάτσα, γιατί ξεκίνησε απ' το τίποτα κι έγινε μεγάλος και τρανός»·

- *μου πήραν τη φάτσα*, (στη γλώσσα της αργκό) φωτογράρισαν το πρόσωπό μου στην Ασφάλεια, στη Σήμανση. (Λαϊκό τραγούδι: *στη Σήμανση με πήγανε, τη φάτσα μου την πήγανε*)·

- *ούνα φάτσα, ούνα ράτσα, α.* λέγεται με συμπάθεια για τους Έλληνες και τους Ιταλούς, επειδή έχουν τα ίδια μορφολογικά στοιχεία και προέρχονται από το ίδιο γένος, αλλά συνήθως λέγεται για να τονίσει την τάση που έχουν και οι δυο λαοί στις ερωτικές περιπέτειες, στα γλέντια, αλλά και στις κομπίνες, στην απατεωνιά: «οι Έλληνες και οι Ιταλοί ξέρουν πάντα και τα βρίσκουν μεταξύ τους, γιατί είναι ούνα φάτσα, ούνα ράτσα». **β.** λέγεται ειρωνικά για άτομα που ταιριάζουν απόλυτα στον τρόπο σκέψης ή συμπεριφοράς, ιδίως με κλίση προς το κακό: «το 'πα μόλις τους είδα, πως αυτοί οι δυο είναι ούνα φάτσα, ούνα ράτσα, και σε λίγες μέρες τους μπαγλάρωσαν για ληστεία τραπέζης»·

- *παίρνω φάτσες*, βλ. συνηθέστ. *παίρνω φατσούλες*· βλ. και φρ. *μου πήραν τη φάτσα*·

- *του τα 'πα φάτσα μούρη*, βλ. φρ. *του τα 'πα φάτσα φόρα*·

- *του τα 'πα φάτσα φόρα*, του μίλησα κατά πρόσωπο απροκάλυπτα και χωρίς υπεκφυγές: «τον βρήκα στο καφενείο κι εκεί μπροστά στον κόσμο του τα 'πα φάτσα φόρα και το φχαριστήθηκα»·

- *φάτσα κάρτα*, ακριβώς απέναντι, αντικριστά: «το σπίτι του είναι φάτσα κάρτα στο δικό μου»·

- *φάτσα μούρη*, βλ. φρ. *φάτσα κάρτα*·

- *φάτσα φόρα*, ακριβώς απέναντι, αντικριστά: «μόλις έστριψα τη γωνιά, φάτσα φόρα βλέπω τον τάδε». (Τραγούδι: *ένα βράδυ στο Πεκίνο με ποτίσαν από κείνο κι είδα το Χριστό φαντάρο και φοβήθηκα. Στην ομίχλη*

στην αιθάλη μ' έναν ήλιο στο κεφάλι **φάτσα φόρα** με το χάρο κι αναστήθηκα).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας